

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Bene Meditandi

Berzetti, Nicola

Coloniae Agrippinae, 1658

Modus intellectum exercendi prolixior.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56496)

*Modus Intellectum exercendi
prolixior.*

CUm vero conformiter secundo præparandi modo historiã simpliciter sumpsit, prout ab authore summam narratur, non advertendo ad alias personas, verba, & actiones, quã quæ in eã exprimuntur, antequã priori supradicta methodo, tres potentias exercendi utatur, memoriam atque intellectum occupare poterit, piã quãdam cõsideratione & discursu magis solido, quã si eandem historiã ipse sibi ut probabiliter geri potuit, in præparatione ante meditationem formasset, investigabitque quæ-

nam aliæ personæ verosimiliter
in isto mysterio intervenire po-
tuerint, quænam verba actio-
nes ab illis dici, aut fieri, ut
eadem deinde seorsim, si vo-
let secundum priorem supra di-
ctam methodum considerare
possit. Consideratio autem hæc
pia sic instituetur. Memoria in-
tellectui initium historiæ, sicut
in authore legitur, proponet,
donec ad primum verbum vel
actionem alicuius personæ per-
veniat, ut dictum in priori
modo: tum intellectus super
eadem discursum instituet ope-
ra memoriæ apprehendendo u-
nam aliquam ex conditioni-
bus illis quæ circa personas, ver-

ba & actiones infra ponentur, eundemque expendendo per consequentiam, sive necessariam sive congruam, quod quia persona illa, aut verbum, aut actio tali vel tali conditione prædita fuit, convenienter decore & circumstantijs probabiliter debuerit quoque intervenire talis vel talis alia persona, talia vel talia verba dicere, tales vel tales actiones operari, quæ antecedenter vel concomitanter, vel consequenter connexionem habent cum persona, aut verbo, aut actione proposita e. g. insistendo mysterio Incarnationis Dominicæ: sic tempore præparationis legit solum-

modo Historiam annunciationis à S. Lucæ cap. 1. relatam, ubi dicit. *Missus est Angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph de Domo David, & Nomen Virginis MARIA:* absque eo quod sibi former totum filum historiæ, sicut piè credi potest contigisse, absque observatione speciali, quid Deus agere, quæ verba loqui potuerit, antequam in terras Angelum amandaret: memoria intellectus proponet initium historiæ & dicit: *Deus misit Archangelum Gabrielem ad MARIAM Iosephi sponsam in Nazareth.* deinde intellectus adiuvante memoriâ, uni-

cam vel plures conditiones arripet, pertinentes ad personam Dei qui misit Angelum, & sic dicit. Deus intellectu perspicaci & in suis dictaminibus prudenti est præditus, & hinc occasionem capiet discurrendi & sic concludendi. Itaque non temerè Angelum ad Virginem Sanctissimam, sed consilio misit: sic enim prudentes & magno iudicio inter homines præditi facere consueverunt. Qui legationem quampiam prudenter vult instituere, debet sine dubio motivum aliquod habere ad eam instituendam, & occasionem illam nitenti arripere ex eo quod illi representatur. Itaque etiam Deo motivum aliquod representari debuit, ut Angelum mitteret. At quodnam motivum

habere potuit, quæ homines habent, accipi solent, vel à propriâ, vel à personâ illorum, ad quos legationes mittuntur. motivum ergo quod Deus habuit mittendi Angelum, vel ab hominibus accipi debet ad quos missus est Angelus: hic memoria suggeret intellectui alias conditiones & plures, dicendo: Natura Dei perfecta est, substantia immortalis & beata, intellectus ad inveniendum, quidquid vult, sagacissimus, vires eius maxime ad efficiendum se solo quicquid placet, absque ullius alterius ope. Unde intellectus concludet. Propterea si Deus talis est natura, substantiæ, intelligentiæ, virium, sicut reverà est, dici non debet, motum esse ad legationem hanc mittendam sui causâ, quasi ho-

minis alicuius servitio indigeret, præsertim cum ab eterno absque illo beatus fuerit, & ingentem habeat multitudinem Angelorum, qui ipsi incessanter serviunt, eiusque laudes concinunt; sed concludendum est, motum illum fuisse à miseriâ ipsorummet hominū. memoria aliquam conditionem circa personas hominum subiunget, dicens; homines intellectum habebant obscuratum, & occæcatum circa res divinas, sicut Apostolus dixit in particulari de Gentilibus: tenebris obscuratum habentes intellectum: habebant voluntatem in bono debilem; potentiam motivam ad bona opera pigram, & promptam ad mala, summas propensiones & habitus pessimos habebant, ita ut

de ipsis

de ipsis verificatur illud Davidis: omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum; sensus illorum ad malum proni, ut Sapiens dixit: proni sunt sensus hominis ad malum. Lingua dolos loquebatur: linguis suis dolosè agebant; Venerum aspidum sub labiis eorum: manus plene sanguine: pedes ad mala opera veloces; (oculi quoad bonum cæci: deinde subsumet: Et cum ipsi in hoc statu essent, DOMINVS, ut dixit propheta, de cælo prospexit, ut videret, si esset intelligens, aut requirens DEVM & invenit quod omnes corrupti essent & abominabiles facti, non esset qui faceret bonum, non es-

set usque ad unum. Hinc intellectus inferet. Hoc sine dubio fuit motivum Dei ad mittendum in terras Angelum, scilicet, ut reformaret intellectum, voluntatem, inclinationes, sensus hominum, eosque plane in alios mutaret, ac fuerant; & in viam reduceret, à quâ deviant. Propterea priusquam Angelum mitteret, respexit, credo ego, super faciem universa terra, & diligenter pervestigavit, quo in statu versarentur homines ab ipso ad caelestem gloriam creati. Inventa iam una actione, quam Deus fecit, antequam Archangelum in terras mitteret, si intellectus plures invenire desideret, memoria illi aliam aliquam con-

ditionem ad Deum spectantem proponet, E. G. dicendo. Deus licet passiones nullas habeat, tamen certâ quâdam proportione secundum nostrum modum loquendi potissimum amore ferri solet, & hinc intellectus colliget. Itaque captus hoc amore hominum, ubi illos ad tam miserum statum redactos vidit, ut precipites in infernum agerentur, sustinere diutius non potuit, ut in tanta miseriâ, tantisque periculis haberent. & suum discursum ratione aliqua vel auctoritate conformabit, ut suprâ diximus esse faciendum. Et reverâ apparet aliter ipsum facere non potuisse, supposito quod tam eos ardentem amaverit, quam amavit; est e-

nim ea natura amoris, ut in miseris
& periculis videre non possit, quem
amat. Sic planè accidit Patri Filii il-
lius prodigi, quem quia vehementer
amabat, & quasi deperibat, quan-
tumvis pessimè sese gessisset, ipsum
deserasset, bona omnia dissipasset,
domum paternam dedecore affecis-
set, verbo, nulla in re voluntati pa-
ternæ satisfecisset, nihilominus sta-
tim, ut illum rediisse vidit, & ad
extremam miseriam deducere con-
tinere se non potuit, quo minus mi-
sericordia motus accurreret, ca-
dens super collum eius oscularetur.
Quid ergo fecit Deus ubi tantam ho-
minum miseriam conspicatus fuit?
Deus, memoria dicet, natura
tam est misericors, ut propheta

dicere

dicere audeat, Misericordia eius super omnia opera eius; & illi proprium sit misereri semper & parcere; & voluntas eius ad opera misericordie & caritatis exhibenda promptissima atque efficacissima. Impulsu igitur, sub inferet intellectuus, natura & amoris, quo in homines fertur, statim ad compassionem motus, de remedio tante illorum miserie ac periculis adferendo cogitavit, & voluntate sua prompta atque efficaci statuit hoc ipsum facere quam certissime, deque modo conficiendi tanti negotii secum deliberavit. Et quia intellectus sue divine Maiestatis est perspicacissimus, velocissimusque, qui in instanti percipit quidquid vult, subito etiam modum invenit propositum tam ca-

ritati-

ritativum voluntatis suæ exequendi:
uno etiam intuitu vidit à nullâ purâ
creaturâ posse remedium adhiberi, sed
opus esse divinâ suâ potentiâ, quâ hu-
mana fragilitati, ac impotentia suc-
curreretur advertit cum hominibus
ita procedendam, ut non misericordie
solum divina, verum etiam iustitie
satisficeret penetravit, quod licet per
satisfactionem, quam fortè Angelus
quispiam, aut homo iustus obtulisset,
vel per liberalem quandam absolutio-
nem, quam fortè hominibus impertiri
placuisset, misericordie satisfieri pos-
set, iustitie tamen nequaquam. Simi-
liter vidit, si ille ipse homo fieret, utri-
que perfectioni suæ plenè satisfactum
iri: in quantum enim Deum suam
hominibus naturam communicaret,

miseri-

misericordia suam obtineret finem, & in quantum homo Deo coniunctus opus aliquod satisfactoriū exhiberet, desiderium iustitiæ impleretur. Consideratis his omnibus inclinatio quæ ad benefaciendum hominibus propendet, & amor quo in illos fertur quasi coëgit, ut statim apud se statueret fieri homo. Hic memoria addet, sed Deus quanquam natura simplicissimus, & in essentia indivisus, est tamen triplex in personis. Verum est, dicit intellectus, ac propterea quia tres istæ personæ divinæ sunt ipsa caritas, singule se ad assumendam carnem humanam promptissimas ostenderint. Aeternus Pater, cui potentia attribuitur, dixerit: me decet incarnari, quia cum in hoc mysterio, duæ tam diverse

nature

natura uniri debeant, potentia requiritur infinita Spiritus Sanctus subiunxerit, imo me decet hoc facere quia est opus Caritatis infinita, quae mihi attribuitur: Denique Filius, cui sapientia tribuitur, proposuerit, convenire sibi; quandoquidem ad incarnationem non solum maxima potentia & Caritas; verum etiam summa sapientia requiratur: addideritque aliam praeter eam rationem superesse, cur sibi potius, quam aliis duabus personis conveniat: decere enim ut ab eadem persona remedium procedat, à cuius perfectione ambitiosè praetensa processit & culpa, omnisque in quam homo lapsus est miseria: constare autem Adamum & Evam peccasse per desiderium scientiae boni & mali, praesertim

cum nihilominus Pater suam huic
operi omnipotentiam imperdere pos-
set, matrem ex qua caro assumenda
esset, obumbrando; & Spiritus San-
ctus amorem, corpusculum cui erat
unienda divinitas efformando. Ita-
que in divinissimo illo Sanctissime
Trinitatis consistorio conclusum fue-
rit ut Filius Dei pro hominibus fieret
homo. Et ecce, quod ad personas
attinet, ultra personam Dei, in-
ventam quoque personam ho-
minum, & Deum in tres perso-
nas distinctum. Quod vero ad
verba, inventum quoque ex par-
te, quid æternus pater, quid Fi-
lius, quid Spiritus Sanctus dice-
re, insinuatum etiam, quid homi-
nes potuerint. Quod denique ad

opera spectat, ultra hoc quod Deus super terram respexerit, inventum quod compassione motus ob miseras hominum, ipsis succurrere proposuerit, & in Sanctissimæ Triados concilio decretum fuerit, ut secunda persona, & non alia humanam naturam assumeret. Sed quia verisimilitudo historiae his solis non est contenta, procedet ulterius memoria, & alias condiciones Dei proponet. *Natura divina, dicit, tam est perfecta, & ipsi proprium ac naturale carere omni imperfectione & defectu, praesertim ubi vestigium aliquod vel umbra peccati appareret, ut neque in se ipso, neque in rebus suis vel minimum ullo modo*

committere velit; - imo si nostro modo loquendi, aliquando passione odii, & cholera corripitur, tam vehementi in imperfectiones & defectus feretur, ut omnino destructos & extirpatos videre desideret. Itaque, subsumet intellectus, ne dum humanam assumit naturam, talem aliquam maculam contraheret, memor infligti à se Adamo, propter peccatum, supplicii, quod scilicet omnes ex eo per generationem humanam opere masculi & foemina consummatam descendentes peccato originali essent obstricti, concluderit non velle sic generari: cumque intellectu sit sapientissimo praeclitus statim adverterit modum hunc esse posse, si ex sola foemina absque ullius commixtione, sive cooperatione viri nasce-

nasceretur. Neque perfectissima eius natura in hoc acquieverit; sed corpus etiam perfectum assumere voluerit. quod quia tunc est perfectius, cum eius materia, aliaque dispositiones accidentales perfectiores sunt, decreverit, ut foemina ex qua erat nasciturus, virgo esset, & quidem purissima, ut dum ex puro eius sanguine, corpus & caro quam assumere statuerat formaretur, materia esset absque omni imperfectione purissima. Hic memoria suggeret Deus non modo secundum nostrum intelligendi modum, vinci se finit à passione amandi, dum bene vult hominibus, sed etiam dum omnes virtutes amat, & singulariter humilitatem, imo memini me legere apud S. Bernardum, hanc illi

tantopere placere, ut eam nobis precipiat, ut nec virginitas ipsa sine humilitate illi placere possit inde intellectus inferet. Non ergo voluerit carnem assumere ex femina qua virgo solum, sed qua etiam esset humilis, & quia divino intellectu suo, cui res omnes presentes ac manifesta sunt, perspexerit, MARIAM Iosephi Sponsam in Nazareth utraque hac virtute omnes excellere, decreverit ex illa carnem assumere. demum memoria subiunget: Deus Dignitatem imperialem & regiam, & absolutum in omnes creaturas habet dominium. & intellectus inferet. propterea ut Rex & Dominus Angelorum, quem convenit suorum subditorum uti ministerio, Archangelum Gabrielem ad

se vocaverit, eique exposita voluntate
sua legationem ad Virginem suo no-
mine obeundam commisit. bene igitur
Evangelista ait: Missus est Gabriel
Angelus &c. Finito hac ratione
discursu, si fortè nolit ulterius
inquirere: cur potius Deus Ar-
changelum Gabrielem, quam a-
lium quemvis miserit (quod ad-
huc superest ad partem historiae à
memoriâ ab initio pro meditandi
materiâ propositam spectans) si-
bi ipsi applicabit, ut fecit in pri-
mâ methodo ad unum vel plura
lumina pro suâ necessitate colli-
genda, prout materia discursus
offeret. E. G. hic dicit. Si Deus pri-
usquam Angelum in terras mittat,
adeo diligenter secum expendit quod

faciendum est: si vinci se ab amore hominum permittit: si statim de remedio illorum miserius adhibendo tractat: si tres personæ divinæ quasi inter se certant, quæ humanam naturam præ aliis assumat: si Deus studiosè cavet ne tali modo concipiatur, in qua vel similitudo, aut umbra aliqua peccati appareat: si matrem eligit quæ virgo sit & humilis simul: si dominium, quod in Angelos habet, impendit obsequio hominum, sine dubio convenit, ut ego successum mearum actionum prudenter considerem, antequam eas aggrediar: convenit ut ab amore divino ferri me sinam, quo cunque voluerit: ut quamprimum de manifestando in effectu huiusmodi amore tractem, ut cum aliis viris piis

quasi

quasi certem, quis Deo arctius uniat
diligentiusve eidem seruiat : ut vel
umbras peccatorum & pericula pec-
candi vitent: ut in præ modum humi-
litem castitatemque amem: ut de-
nique magnam curam & diligentiam om-
nia mea divino obsequio impendam.
collectis his luminibus circa sin-
gula, vel saltem aliqua illorum
pro tempore sibi magis necessa-
ria, in seipso affectus statui suo
correspondentes elicere conabi-
tur, ut supra diximus, eosdemque
continuabit, & dilatabit modis
infra dicendis, utens præcipue
Proposito, ut supra dictum, quam
potest efficacissimo ad colligen-
dum ex ea meditatione tres fru-

ctus suprà insinuat. *Lumina, affectus, Resolutiones.*

In quo differant duo supradicti modi.

Hic est secundus modus tres animæ potentias tempore meditationis exercendi, qui præfertim in duobus differt à primo, alterum est, quod ille personas jam inventas, actiones jam factas, verba jam dicta, quæ continentur mysterio ad meditandum assumpto, supponat; & his suppositis inquit per discursum, quomodo inter se conveniant vel disconveniant: advertendo quam conformitatem habiant conditiones seu qualitates personarum, cum actionibus & verbis

quæ